

کتاب اول

آموزش ملی

امر به معروف و نهی از منکر

(مقدماتی)

تألیف:

محمد اسحاق معرودی

ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر

سرشناسه : مسعودی، محمد اسحاق.
عنوان و نام پدیدآور : آموزش امر به معروف و نهی از منکر (مقدماتی)/تألیف
محمد اسحاق مسعودی : با همکاری ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر.
مشخصات نشر : تهران پیام آزادی، ۱۳۸۶.
مشخصات ظاهری : ۳ ج.
شابک : ۱۷۰۰ ریال - ۶۰ - ۸۰۴ - ۳۰۲ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا.
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : امر به معروف و نهی از منکر.
شناسه افزوده : ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر.
رده‌بندی کنکره : ۱۷۰۰ ۱۳۸۶ / ۴ / م ۵۱۸ BP
رده‌بندی دیوین : ۳۹۷ / ۳۷۷۵
شماره کتابشناسی ملی : ۱۱۵۱۲۸۷

انتشارات پیام آزادی

آموزش ملی
امر به معروف و نهی از منکر
(مقدماتی)

نویسنده : محمد اسحاق مسعودی
چاپ اول : ۱۳۸۶
تیراژ : ۷۰۰۰ جلد
چاپخانه : پیام‌حق
ناشر : انتشارات پیام آزادی
با همکاری ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر

انتشارات پیام آزادی: خیابان جمهوری اسلامی - بین بهارستان و استقلال
- کوچه شهید مظفری پلاک ۱۱ - کدپستی ۱۱۴۶۸۱۳۴۱۵
تلفن : ۳۳۹۰۵۵۱۵ - ۳۳۹۳۶۲۹۴ - نمابر : ۳۳۹۳۵۷۶۱

W W W. Payambooks. ir
Email: Zamani244@yahoo.com

قیمت : ۱۲۰۰ تومان

«فهرست مطالب»

۷	مقدمه:
۹	پیشگفتار:
۱۵	بخش اول:
۱۷	درس اول
۱۷	«جایگاه امر به معروف و نهی از منکر»
۲۲	درس دوم
۲۲	«معنای امر به معروف و نهی از منکر»
۲۲	امر به معروف چیست؟
۲۳	نهی از منکر چیست؟
۲۳	آیا امر به معروف و نهی از منکر لازم است؟ چرا؟
۲۷	درس سوم
۲۷	«معروف‌ها و منکرها»
۳۲	درس چهارم
۳۲	«مراحل امر به معروف و نهی از منکر»
۳۲	۱- مرحله قلبی
۳۳	۲- مرحله زبانی
۳۳	۳- مرحله عملی
۳۳	• نکته‌ها:
۳۹	درس پنجم
۳۹	«شرایط وجوب امر به معروف»
۳۹	۱- علم و آگاهی به معروف و منکر
۴۰	۲- احتمال تأثیر
۴۱	۳- استمرار گناه
۴۱	۴- امر و نهی، مشکل ساز نباشد
۴۵	درس ششم
۴۵	«ویژگی‌های آمران به معروف و ناهیان از منکر»
۴۵	۱- شناخت
۴۶	۲- اخلاص

۴۷	۳- پابندی به ارزش ها
۴۸	۴- مهربانی
۵۱	چکیده درس:
۵۳	درس هفتم
۵۳	«ادامه ویژگی های...»
۵۳	۵- صبوری و بردباری
۵۴	۶- گذشت و برخورد کریمانه
۵۵	۷- پرهیز از خودپسندی
۵۹	بخش دوم:
۶۱	درس هشتم
۶۱	«روش ها و شیوه ها در امر به معروف ونهی از منکر»
۶۱	۱- شیوه گفتاری
۶۱	الف - استفاده از گفتار نرم
۶۲	ب - پندآمیز باشد
۶۳	ج - مخاطب را از خود بداند
۶۴	۲- شیوه نوشتاری
۶۷	درس نهم
۶۷	«ادامه روش ها و شیوه ها»
۶۷	۳- شیوه عملی
۶۹	۴- شیوه «مستقیم و غیر مستقیم»
۷۴	درس دهم
۷۴	«ادامه روش ها و شیوه ها»
۷۴	۵- شیوه «فردی» و «جمعی»
۷۴	۶- شیوه «تدریج»
۷۷	۷- شیوه تکرار
۷۸	۸- شیوه تداوم
۸۱	درس یازدهم
۸۱	«ادامه روش ها و شیوه ها»
۸۱	۹- شیوه «ستایش»
۸۴	۱۰- شیوه «تکوهش»
۹۱	درس دوازدهم
۹۱	«ادامه روش ها و شیوه ها»
۹۱	۱۱- شیوه کنترل
۹۲	الف - نظارت های اجتماعی درونی

۹۳	ب - نظارت‌های اجتماعی بیرونی (یا خارجی)
۹۳	الف - کنترل رسمی:
۹۳	ب - کنترل غیر رسمی:
۱۰۱	درس سیزدهم
۱۰۱	«ادامه روش‌ها و شیوه‌ها»
۱۰۱	۱۲ - شیوه «یادآوری نعمت‌ها و مسؤولیت‌ها»
۱۰۳	۱۳ - شیوه بیان پاداش
۱۰۴	۱۴ - شیوه تغافل
۱۰۹	درس چهاردهم
۱۰۹	«ادامه روش‌ها و شیوه‌ها»
۱۰۹	۱۵ - شیوه «ارائه جایگزین»
۱۱۱	۱۶ - شیوه «تخلیه روحی - روانی»
۱۱۷	درس پانزدهم
۱۱۷	«ادامه روش‌ها و شیوه‌ها»
۱۱۷	۱۷ - شیوه «استناد به الگوها»
۱۲۰	۱۸ - شیوه «تنظیم روابط»
۱۲۰	الف - گسترش روابط
۱۲۶	درس شانزدهم
۱۲۶	«ادامه روش‌ها و شیوه‌ها»
۱۲۶	ب - محدودسازی روابط
۱۲۷	ج - قطع روابط
۱۳۱	نتیجه:
۱۳۱	• نکته‌ها:
۱۳۵	بخش سوم:
۱۳۷	درس هفدهم
۱۳۷	«آمران و ناهیان در قرآن»
۱۳۷	الف - خداوند متعال
۱۳۸	آمرها:
۱۴۰	نهی‌ها:
۱۴۴	درس هجدهم
۱۴۴	ب - پیامبران
۱۴۷	ج - مؤمنان
۱۵۱	درس نوزدهم
۱۵۱	«آمران به منکر، ناهیان از معروف!!»

۱۵۲	الف - شیطان
۱۵۸	چکیده درس:
۱۶۰	درس بیستم
۱۶۰	ب - کافران
۱۶۳	• نکته:
۱۶۴	ج - منافقان
۱۶۵	د - نفس اماره

مقدمه:

نظربه پژوهش‌ها و نظرسنجی‌هایی که تاکنون درباره فریضه مهم امر به معروف و نهی از منکر انجام شده است، یافته‌های علمی بیانگر عدم شناخت کافی مردم جامعه از این فریضه می‌باشد. بر این اساس اندیشه و طرح «آموزش ملی امر به معروف و نهی از منکر» شکل گرفته و مقرر گردید که این آموزش در سه سطح (مقدماتی)، (تکمیلی) و (تخصصی) تبیین و ارائه گردد تا قشرهای گوناگون مردم با توجه به میزان تحصیلات و آگاهی‌ها، خواسته‌ها و نیازهای خویش، به مطالعه و بررسی آن بپردازند و بهره لازم را ببرند.

امید است که این اقدام بتواند گام مفید و مؤثری در راستای تحقق فراگیر فریضه انسان‌ساز و جامعه‌پرداز امر به معروف و نهی از منکر باشد. لازم می‌دانیم از استاد محترم حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای مسعودی که قبول زحمت نموده و با همفکری اساتید و صاحب‌نظران تألیف و نگارش آن را پذیرفتند و با دقت و جامع‌نگری انجام دادند، سپاسگزاری و قدردانی نمائیم.

با آرزوی توفیق الهی

ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر

دی ماه ۱۳۸۴

پیشگفتار

به نام خطونه جان و خرد

سه قرن پیش از این، روزی که دانشمند مشهور فرانسوی، شارل لوئی^(۱)، مشهور به منتسکیو بر کتاب پر آوازه خویش، روح القوانين، مقدمه می نوشت، در آغاز آن چنین نگاشت:

«افلاطون خدا را شکر می کرد، که در زمان سقراط به دنیا آمده است. ولی من خدا را شکر می کنم، که مرا در زمانی به وجود آورده و در کشوری زندگی می کنم که آزادی فکر و قلم حکم فرماست و می توانم از این آزادی استفاده کنم.»^(۲)

منتسکیو سخنی زیبا بر جای نهاده است، اما زیباتر از آن، سخنی ماندگار از ابوذر غفاری است که به یادگار از وی مانده است، از او پرسیدند:

بهترین روزگاران چه روزهایی است؟ پاسخ داد: روزگارانی که دولت ابواء بوقواد گردد.^(۳)

ما نیز خداوند بزرگ را سپاس بی کران می گوئیم، از زندگی در

سرزمینی که در اعماق تاریخی آن تمدنی کهن و ریشه دار می درخشد و در میان مردمی هستیم که تبلور غیوت، شجاعت، صداقت، ادب، انسان دوستی، پذیرای دین اسلام، عاشق اهل بیت پیامبر (علیهم السلام)، اهل تولی و تبری، احیاگر اسلام ناب محمدی، مجاهد در راه خدا، مدافع حق و حقیقت و مقاوم در برابر زورگویان جهانی، هستند.

و در زمانی به سر می بریم که مردم بزرگوار ایران، حکومت شیطانی و دست نشانده استکبار جهانی را برچیده و حکومت صالحان (و ابرار) را در این سرزمین، برقرار کرده اند. در حکومتی که آزادی فکر و قلم یکی از آثار وجودی آن به شمار می رود. پس سپاس اورا که ما را در جهان، کرد پیدا از پس پیشینیان.

اینک که این امکان و فرصت تاریخی برای مردم و دولت کریمه فراهم آمده است، از جمله کارهایی که باید در اولویت برنامه ریزی، نظم و سازماندهی، حمایت و پشتیبانی قرار گیرد، مسأله امر به معروف و نهی از منکر است. در قرآن آمده است:

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ^(۱)

(مؤمنان) همان کسانی (هستند) که هرگاه در زمین به آنها قدرت (و توانایی)

دهیم، نماز را برپا می دارند و زکات می دهند و امر به معروف و نهی از منکر می کنند.

برپایی نماز نشانه برقراری رابطه تنگاتنگ بین خدا و بنده است، دادن

زکات، نشان و نمادی از ایجاد رابطه سالم اقتصادی در جامعه و پر کردن

شکاف‌ها و فاصله‌های عمیق می‌باشد و امر به معروف و نهی از منکر عاملی برای حفظ، گسترش و تقویت ارزش‌های الهی و انسانی در جامعه اسلامی و اصلاح نقاط آسیب‌پذیر فرد و مسئولان و جامعه، شمرده می‌شود.

شکر و سپاس به دست آوردن قدرت، در این امور و دیگر احکام الهی باید تبلور یافته و جریان و جریان پیدا کند. و این قدرت برای فراهم ساختن زمینه رشد و کمال و سعادت انسان‌هاست، که پروردگار متعال آن را در برنامه‌ای مدوّن به پیامبر اسلام (ﷺ) فرو فرستاده است و باور ما بر این است که کامل‌ترین و جامع‌ترین برنامه زندگی، در شکل دین اسلام برای بشر به ارمغان فرستاده شده است، در این برنامه عوامل موفقیت و پیروزی انسان‌ها نشان داده شده، و موانع و آسیب‌ها نیز شناسانده شده است. از جمله عواملی که بیشترین تأثیرگذاری را در سلامت و سعادت و طهارت جامعه اسلامی دارد، امر به معروف و نهی از منکر است و در مقابل، بی‌تفاوتی و بی‌مسئولیتی یا غفلت از این فریضه الهی، از آسیب‌های بزرگی است که خود آسیب‌های بزرگ‌تری را در پی دارد و جامعه اسلامی را تهدید و آن را در سراشیبی سقوط و نابودی قرار می‌دهد.

روشن است که لازمه پرداختن به امر به معروف و نهی از منکر، شناخت آن است، حرکت بدون شناخت در هر موضوعی، راه رفتن در تاریکی است. این نوشتار که اینک در پیش روی شماست، با هدف شناساندن امر به معروف و نهی از منکر و موضوعات پیرامونی آن تدوین شده است، که در سه جلد (مقدماتی، تکمیلی، و تخصصی)

تقدیم خوانندگان گرامی خواهد شد.

جلد اول در سه بخش و بیست درس، تنظیم شده است، در پایان هر درس، چکیده درس و پرسش‌هایی ارایه گردیده است، برخی از این پرسش‌ها به گونه‌ای طرح شده، که پاسخ آن نیاز به تأمل و تفکر دارد و در متن درس صریحاً به آن پرداخته نشده است.

پس از آن، پیام‌هایی که برای اندیشیدن خوانندگان و گفت و گو با دوستان خود، با عنوان پیام اندیشه و گفت و گو آمده است که از نظر محتوایی با متن درس نیز تناسب دارد. و هدف از آن پرورش فکری و اظهار نظر بوده است. یعنی «بازگویی که اندیشیده‌ای»

● خواننده محترم، توجه داشته باشد که:

- ۱- در کتاب اول، همه مطالب نیامده است و نیز آن چه آمده، کامل و تمام نیست. برای آگاهی بیشتر و جامع‌تر، باید کتاب دوم و سوم نیز مطالعه شود و گذشته از آن به کتاب‌های دیگری که در این زمینه به نگارش درآمده نیز رجوع شود^(۱). یعنی «این سخن پایان ندارد هوش دار»
- ۲- در این کتاب، بنا بر اختصار و فشرده‌گی مطالب بوده است. نه طول و تفصیل آنها.

- ۳- در این کتاب و کتاب‌های پس از آن، به برخی از احکام امر به معروف و نهی از منکر اشاره شده است. برای آگاهی از احکام این فریضه الهی به کتاب‌های فقهی و توضیح المسائل و استفتاءات فقهای

۱- به کتاب‌های پژوهشی در امر به معروف و نهی از منکر، «اصلاحات و امر به معروف و نهی از منکر» و «شبهه و شایعه»، از این نویسنده نیز مراجعه شود.

عظام مراجعه شود.

۴. در این کتاب، هر جا از شعری استفاده شده باشد، که نام شاعر برده نشده است، آن شعر از مولوی است.

۵. خواننده محترم در هر موضوع و مطلبی که ابهام یا سؤال دارند، به کسانی که در این موضوع، صاحب نظر و دارای مطالعه هستند (مانند روحانیون، استادان و...) رجوع نموده و توضیح لازم را بخواهند.

امر حق را باز جواز و اصلی امر حق را درنیابد هر دلی
عمر در هر زمینه‌ای، انتقاد و پیشنهادی به نظر برسد، آن را به آدرس
ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر، برای نویسنده ارسال نمایند.
این زحمت شما، رحمتی برای نویسنده است که با منت می‌پذیرد.

در پایان بر خود لازم می‌دانم، از معاونت فرهنگی ستاد احیاء امر به
معروف و نهی از منکر و دوستان و همکاران محترم این مجموعه
پرتلاش قدردان و سپاس‌گزار باشم، زیرا اگر تشویق، حمایت و
پی‌گیری این بزرگواران نبود، این اثر به بار نمی‌نشست و ثمر نمی‌داد.
پروردگارا به همه انسان‌های مؤمن توفیق ده تا در راه اجرای
دستورات و فرامین تو خالصانه حرکت کنند و سعی و تلاش آنان را با
لطف و کرم و گذشت خود بپذیر، آمین.

هم دعا از تو، اجابت هم ز تو ایمنی از تو، مهابت هم ز تو
گر خطا گفتم اصلاحش تو کن مصلحتی تو، ای تو سلطان سخن

محمد اسحاق مسعودی

آبان ۱۳۸۲